

Malmö kommun
gyvux@malmo.se

2018-05-09
Dnr 400-2017:7322

Beslut

efter kvalitetsgranskning vid S:t Petri skola i
Malmö kommun av nyanlända elevers fortsatta
utbildningsvägar efter språkintröduktion

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av *nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar efter språkintröduktion*. Syftet är att granska huvudmäns och skolors arbete för att ge nyanlända elever förutsättningar att gå vidare inom gymnasiet eller till kommunal vuxenutbildning (Komvux) efter språkintröduktion.

De övergripande frågeställningarna är:

1. *I vilken utsträckning har huvudmannen ett långsiktigt och samordnat arbete för nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar?*
2. *I vilken utsträckning arbetar rektorn för:*
 - a) *en strukturerad kontakt mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar?*
 - b) *en vägledning som ger nyanlända elever en god överblick över fortsatta utbildningsvägar?*

Granskningen genomförs i 22 utvalda gymnasieskolor med huvudmän som erbjuder språkintröduktion. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. S:t Petri skola, Malmö kommun, ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte S:t Petri skola den 3 och 4 april 2018. Besöket genomfördes av utredarna Johanna Tinghammar Bruck och Johanna Oskarsson. Intervjuer med ett urval av elever på språkintröduktion, studie- och yrkesvägledare, biträdande rektorer, rektorer samt områdeschefer för gymnasie- och vuxenutbildningen på Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen i Malmö kommun har genomförts.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden.

- Huvudmannen behöver skapa förutsättningar för strukturerade kontakter mellan språkintröduktion och Komvux gällande elevers övergång från språkintröduktion till Komvux. I detta kan till exempel ingå att lämna relevant information om eleverna till mottagande skolenhet.

- Rektorn behöver se till att skolan har rutiner och strukturer för att ge eleverna möjlighet att ta del av undervisningen på nationella program och på Komvux, i syfte att underlätta elevernas övergång till dessa fortsatta utbildningsvägar.
- Rektorn behöver se till att det ges fler möjligheter till social inkludering mellan elever på språkintröduktion och elever på nationella program.

Skolinspektionens bedömningar

1. I vilken utsträckning har huvudmannen ett långsiktigt och samordnat arbete för nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens långsiktiga arbete för nyanlända elevers fortsatta utbildning är av god kvalitet. Skolinspektionen bedömer vidare att huvudmannens uppföljning och samordning av resurser för studie- och yrkesvägledning, är av god kvalitet.

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område: Huvudmannen behöver skapa förutsättningar för strukturerade kontakter mellan språkintröduktion och Komvux gällande elevers övergång från språkintröduktion till Komvux.

Skolinspektionens utredning gällande huvudmannens långsiktiga arbete för nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar

Huvudmannens beredskap för fortsatta utbildningsvägar

Granskningen visar att huvudmannen har en beredskap för att kunna möta behovet av olika fortsatta utbildningsvägar för nyanlända elever på språkintröduktion. Intervjuade studie- och yrkesvägledare, rektorer och områdeschefer uttrycker samstämmigt att huvudmannen har en beredskap att möta detta behov. Intervjuade områdeschefer säger att huvudmannen regelbundet inhämtar information från Migrationsverket för att kunna planera verksamheten. Enligt områdescheferna har huvudmannen, utifrån tester och kartläggningar, också god kännedom om elevernas progression och därmed deras nästa steg i utbildningen. Rektorn för S:t Petri skola säger att hen lämnar uppgifter om prognosbetyg och om skolans rekommendationer av elever för antagning till nationella program genom fri kvot, till huvudmannen. Rektorer för Komvux uppger att huvudmannen följer utvecklingen vad gäller antalet platser, hur många elever det finns på olika kurser, hur många som söker till förmiddags-, eftermiddags-

respektive kvällskurser samt avbrott. En av områdescheferna säger att de prognoser som huvudmannen gör ändå inte är helt tillförlitliga, vilket fått till följd att huvudmannen haft kostnader för en överkapacitet.

Enligt områdescheferna har huvudmannen en tydlig progressionstanke för elever på språkintröduktion. De uppger att Norra Sorgenfri gymnasium, erbjuder språkintröduktion på start- och mellannivå och att eleverna därifrån går vidare till fortsättningsnivå, antingen på språkintröduktion som erbjuds på alla kommunens gymnasieskolor eller på Komvux, där de kan börja redan vid 18-19 års ålder.

Såväl studie- och yrkesvägledare som biträdande rektorer och rektor på S:t Petri skola berättar att elever på språkintröduktion kvoterar in till de nationella programmen av antagningsenheten i Malmö kommun efter rekommendation från skolan. Skolan har, vilket även elever berättar om i intervjuer, en rekommendationskonferens där lärare, studie- och yrkesvägledare och rektor går igenom varje elevs gymnasieval och, utifrån elevens progression, bedömer om eleven kan klara studierna på valt program. Elever uppger att rekommendationerna möjliggör för dem att komma in på nationella program trots att de enbart läser, och kan få meritpoäng för, tolv ämnen.

En rektor för Komvux säger att det finns en tydlig och uttalad ambition hos huvudmannen att alla malmöbor ska ha minst grundskoleutbildning. Enligt intervjuade rektorer för Komvux utökar man antalet platser på Komvux hela tiden, men ligger trots detta hela tiden ett litet steg efter. De uppger vidare att det finns en flexibilitet när det gäller lokaler och lärare och det tillförs resurser vid behov. Dock är man inte 100 procent nöjda eftersom man enligt rektorn ligger ett litet steg efter hela tiden. En områdeschef lyfter att huvudmannen klarar av att erbjuda SFI och grundläggande utbildning på Komvux, men att det sker på bekostnad av yrkesinriktad vuxenutbildning och därmed det sista steget till egenförsörjning. Enligt enhetschefen för Vägledningscentrum prioriteras elever från språkintröduktion i det som kallas SFI-ung, vilket innebär att de går före i kön till SFI. Hon säger vidare att man har senarelagt tiden för ansökan till Komvux i kommunen för att eleverna på språkintröduktion ska hinna få sina resultat på de nationella proven.

Huvudmannens planerade arbetssätt gällande studie- och yrkesvägledning

Granskningen visar att huvudmannen har planerade arbetssätt i syfte att vägleda och motivera nyanlända elever och att det bedrivs ett arbete med att implementera dem. Malmö kommun beslutade den 27 oktober 2017 om riktlinjer

för studie- och yrkesvägledning i grundskola och gymnasieskola. Av riktlinjerna framgår bland annat att studie- och yrkesvägledningen ska anpassas utifrån elevernas behov och att elever med särskilt behov av vägledning, såsom elever på språkintruktionsprogram med grundförutsättningar som skiljer sig från andra elever, ska få tillgång till en anpassad studie- och yrkesvägledning. Av huvudmannens ingivna underlag¹ framgår att riktlinjen tagits fram efter ett processbaserat utvecklingsarbete under cirka 1,5 års tid där skolledare och studie- och yrkesvägledare från kommunens grund- och gymnasieskolor involverats och bjudits in till återkommande utbildningsinsatser och erfarenhetsutbyte.

Rektorer och studie- och yrkesvägledare på S:t Petri skola säger att de anser att huvudmannens riktlinje för studie- och yrkesvägledning är alltför vag, men att de har haft en lokal handlingsplan för studie- och yrkesvägledning på skolan sedan länge. Intervjuade områdeschefer säger att riktlinjen har implementerats under arbetet med framtagande av den och att skolorna nu håller på att ta fram de lokala handlingsplaner som ska komplettera den centrala riktlinjen.

Huvudmannens arbete med att motverka begränsade studieval

Granskningen visar vidare att huvudmannen bedriver ett arbete för att motverka studieval som grundar sig på kön och social och kulturell bakgrund. Av huvudmannens riktlinjer för studie- och yrkesvägledning i grundskola och gymnasieskola framgår att eleverna ska ges en studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse i syfte att utveckla deras valkompetens, vilket anges underlätta för eleverna att göra val som bl.a. utmanar traditionella föreställningar om kön samt social och kulturell bakgrund.

Intervjuade områdeschefer säger att arbetet med att motverka begränsade studieval är en baspelare för vägledarna. De uppger vidare att huvudmannen har en strategi med så kallade genuspiloter på varje skola. Genuspiloterna arbetar, enligt biträdande rektorer, rektorn och studie- och yrkesvägledare på S:t Petri skola, gentemot lärarna med fortbildning och workshops. Chefen för Vägledningscentrum säger att det bedrivs ett arbete kring normkritik i hela Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

¹ Tjänsteskrivelse 171019 och Utveckling av studie- och yrkesvägledning i grundskola och gymnasieskola 171005

Huvudmannens uppföljning av arbetet med studie- och yrkesvägledning

Granskningen visar också att huvudmannen följer upp att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning tillgodoses och att personalen har tillräcklig kunskap för att tillgodose elevernas behov. Av huvudmannens riktlinjer för studie- och yrkesvägledning för grundskola och gymnasieskola framgår att studie- och yrkesvägledningen följs upp inom ramen för gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ordinarie systematiska kvalitetsarbete. Av de beslutade riktlinjerna framgår också att de berörda förvaltningarna ska utveckla en gemensam struktur för att följa upp arbetet med studie- och yrkesvägledningen, vilken ska ge underlag för analys av hur väl arbetet bidragit till bland annat att utmana traditionella könsroller och att tillgodose nyanlända elevers särskilda behov av vägledning.

Områdescheferna uppger i huvudsak följande. Uppföljningen ingår i det systematiska kvalitetsarbetet både på huvudmannanivå och på skolenhetsnivå. Att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning tillgodoses följs upp bland annat genom rapportering av avhopp och genom elevenkäter. Att elevernas behov tillgodoses säkerställs även genom den process för elevernas progression inom språkinträdning, som innebär att de måste göra aktiva val och att de får vägledning inför varje val. Arbetet i processen med att ta fram den nya riktlinjen och det nätverk för studie- och yrkesvägledare som finns sägs också vara ett sätt att säkerställa studie- och yrkesvägledarnas kompetens.

Skolinspektionens utredning gällande huvudmannens samordning av arbetet för nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar*Huvudmannens uppföljning och samordning av resurser*

Granskningen visar att huvudmannen följer upp och vid behov samordnar resurser för arbetet med studie- och yrkesvägledning. Områdescheferna säger i intervjun att huvudmannen följer upp resurserna till studie- och yrkesvägledning som en del av uppföljningen av elevhälsans resurser. Som exempel på justering av resurser nämner områdeschefen tjänstefördelningen av studie- och yrkesvägledare på Norra Sorgenfri gymnasium där elever på språkinträdning viktas gånger tre jämfört med elever på högskoleförberedande program. Detta, enligt områdeschefen, eftersom språkinträdningselevernas behov av studie- och yrkesvägledning är mycket större.

Förutsättningar för strukturerade kontakter²

Granskningen visar att huvudmannen skapar förutsättningar för strukturerade kontakter mellan språkinträdning och andra inträdningsprogram samt nationella program. Granskningen visar dock att huvudmannen behöver utveckla arbetet med att skapa förutsättningar för strukturerade kontakter mellan språkinträdning och Komvux, gällande elevers övergång från språkinträdning till Komvux. En av områdescheferna uppger att huvudmannen har beslutat om en rutin för pedagogisk överlämning som gäller bland annat alla elever som går över från grund- till gymnasieskola samt från inträdningsprogram till nationellt program. Alla elever som går från ett inträdningsprogram till ett nationellt program ska enligt rutinen ha en pedagogisk överlämning som visar vad som gynnar eleven i dennes kunskapsutveckling, uppger områdeschefen. Tidigare gjordes överlämning endast när en elev var i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Det pågår, enligt områdeschefen, just nu en pilotstudie på ett antal skolor. Övergångar till Komvux omfattas enligt områdescheferna inte av rutinen eller pilotstudien.

Områdescheferna, rektorerna för Komvux och chefen för Vägledningscentrum uppger samstämmt att övergången från språkinträdning till Komvux behöver bli bättre. Rektorerna för Komvux säger i intervjuer att det inte finns några strukturerade kontakter eller något samarbete mellan Komvux och de gymnasieskolor som erbjuder språkinträdning eller mellan Komvux och Vägledningscentrum. Det uppges i nuläget inte heller finnas några rutiner för övergången från språkinträdning till Komvux. En av rektorerna för Komvux uttrycker att de på Komvux överhuvudtaget inte vet om en elev kommer från språkinträdning. Rektorerna för Komvux uppger i intervjuer att det finns ett behov av samarbete och att Komvux behöver få del av de tester och kartläggningar som görs för att kunna placera eleverna på rätt nivåer på utbildningen och göra bra klassindelningar.

Enhetschefen för Vägledningscentrum säger att det i nuläget inte finns något samarbete mellan språkinträdning och Vägledningscentrum, som hanterar elevernas ansökan till och tester inför Komvux. På Vägledningscentrum vet man

² Med strukturerad kontakt avses kontakt som är en del av en *långsiktig medveten strategi* med ett tydligt syfte; att påskynda och underlätta elevers övergång till fortsatt utbildning. I granskningen avses främst strukturerad kontakt på ett organisatoriskt plan som planeras och leds av rektor.

enligt enhetschefen inte vilken nivå eleverna är på eller vad de har studerat tidigare. Detta uppges få konsekvenser för eleverna i form av felval och minskad motivation, vilket leder till att man tappar eleverna. Hon säger dock att man identifierat behovet av bättre övergångar och att ett förändringsarbete har påbörjats för att skapa en modell och verktyg för att språkintröduktionseleverna ska få en så smidig övergång som möjligt till Komvux.

2 a. I vilken utsträckning arbetar rektor för en strukturerad kontakt mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att skapa strukturerade kontakter mellan språkintröduktion och andra intröduktionsprogram bedrivs med god kvalitet utifrån elevernas behov.

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden: Rektorn behöver se till att skolan har rutiner och strukturer för att ge eleverna möjlighet att ta del av undervisningen på nationella program och på Komvux. Detta i syfte att underlätta elevernas övergång till dessa fortsatta utbildningsvägar. Rektorn behöver också se till att det ges fler möjligheter till social inkludering mellan elever på språkintröduktion och elever på de nationella programmen på skolan.

Skolinspektionens utredning

Strukturerade kontakter³

Granskningen visar att det finns en strukturerad kontakt mellan språkintröduktion och andra intröduktionsprogram utifrån elevernas behov. Granskningen visar vidare att det finns viss kontakt mellan språkintröduktion och nationella program samt Komvux, men att arbetet med att säkerställa en strukturerad kontakt behöver utvecklas för att underlätta elevernas övergång till dessa fortsatta utbildningsvägar.

³ Med strukturerad kontakt avses kontakt som är en del av en *långsiktig medveten strategi* med ett tydligt syfte; att påskynda och underlätta elevers övergång till fortsatt utbildning. I granskningen avses främst strukturerad kontakt på ett organisatoriskt plan som planeras och leds av rektor.

Det finns, enligt rektorn, biträdande rektorer och studie- och yrkesvägledare, inte några upparbetade rutiner för eleverna på språkintröduktions övergång till fortsatta utbildningsvägar, utan överlämning sker, som för alla elever, i de fall en elev har behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Enligt en intervjuad områdeschef har huvudmannen dock beslutat om en rutin för pedagogisk överlämning mellan bland annat språkintröduktion och andra intröduktionsprogram och en pilot pågår för att implementera denna. Intervjuade områdeschefer säger vidare att huvudmannen inte har beslutat om någon motsvarande rutin för övergången till Komvux och att arbetet med denna övergång behöver förbättras (se vidare under frågeställning 1 s. 3).

Intervjuade elever berättar att deras lärare också undervisar på de nationella programmen, men att elever på språkintröduktion inte läser några kurser eller har några lektioner tillsammans med elever på nationella program. Några elever uppger att de skulle vilja veta mer hur det är att gå på nationellt program. De säger att de skulle vilja följa med och skugga på någon lektion på nationellt program för att se om de förstår och hänger med i undervisningen. En elev säger att de har frågat lärarna i några ämnen om de kan sitta och lyssna på deras lektioner och att lärarna har sagt ja till detta. En annan elev säger att mentorn har sagt att det inte går att skugga, men att de kan fråga lärarna direkt om de får följa med på någon lektion. Det har dock enligt eleven inte blivit av ännu. Någon elev säger att det bara är eleverna som tar dessa initiativ och att det hade varit bra om det kom initiativ från skolan. Någon elev säger i intervju att för dem som är för gamla för att gå på nationellt program så hade det varit bra med mer kontakt med Komvux. Hen säger att de inte har varit på studiebesök på Komvux och att det ligger på eleven själv att ordna med kontakter och besök.

Rektor, biträdande rektorer och studie- och yrkesvägledare uppger att de elever som går på språkintröduktion på S:t Petri är placerade där utifrån progression och att målet är att de ska gå vidare till nationellt program, vilket de flesta också gör. De uppger vidare att för de fåtal elever som fortsätter till annat intröduktionsprogram eller till Komvux, så tar studie- och yrkesvägledarna, som har upparbetade nätverk, de kontakter som behövs i de enskilda fallen. Vilket behov av kontakt med mottagande skolor dessa elever har kommer, enligt rektorn, biträdande rektorer och studie- och yrkesvägledare, fram på de veckovisa möten som de har tillsammans. Enligt studie- och yrkesvägledaren följer de med elever som ska gå vidare till Komvux till Vägledningscentrum, där eleverna ska göra ansökan. Studie- och yrkesvägledaren uppger att de inte har tidsmässig möjlighet att göra studiebesök tillsammans med eleverna.

Rektorn säger att en av klasserna på språkintröduktion läser matematik på gymnasial nivå, men eftersom klasserna på de nationella programmen är helt fulla finns det enligt rektorn inte någon möjlighet för elever på språkintröduktion att läsa kursen tillsammans med elever på nationella program. Enligt rektorn finns det ett samarbete mellan språkintröduktion och nationella program genom att alla lärarna på språkintröduktion också arbetar på de nationella programmen. Rektor, biträdande rektorer och studie- och yrkesvägledare säger att skolan får så många förfrågningar om skuggning från elever att man inte har möjlighet att erbjuda detta. De säger att skolan säger nej till skuggning för alla elever, även för de som går på språkintröduktion på S:t Petri, och att man har sagt till eleverna att de i stället får fråga sina lärare om det finns möjlighet att följa med på deras lektioner. Studie- och yrkesvägledaren säger att eleverna har möjlighet att skugga på andra skolor och att de uppmanar eleverna att gå på gymnasiemässan och gymnasieskolornas öppna hus.

Social inkludering

Granskningen visar vidare att rektorns arbete med att ge möjlighet till social inkludering mellan elever på språkintröduktion och eleverna på de nationella programmen på skolan behöver utvecklas. Elever uppger i intervjuer att de läser i samma byggnad som eleverna på de nationella programmen på S:t Petri skola men att de bara träffas i entrén och i korridorerna. De säger att de inte har några gemensamma aktiviteter, med undantag för intröduktionen i början av höstterminen och vid skolavslutning. Någon elev säger att eleverna på språkintröduktion känner sig isolerade fast de går i samma lokaler som övriga elever. De säger också att de behöver prata med andra elever för att lära sig språket.

Rektorn säger att de lyckats mindre bra med den sociala inkluderingen mellan elever på språkintröduktion och elever på nationella program på skolan. Hon säger att alla språkgrupper på språkintröduktion finns representerade även på de nationella programmen, så förutsättningar för inkludering finns. Även biträdande rektorer säger i intervjun att de behöver bli bättre på den sociala inkluderingen. Rektor och biträdande rektorer ger vid intervjuer några exempel på aktiviteter som språkintröduktionselever haft tillsammans med elever på nationella program, bland annat intröduktionen i början av terminen i år 1, schemabrytande aktiviteter och musikuppträdanden. Enligt rektorerna fanns det tidigare en fadderverksamhet men den som höll i detta på förvaltningen beslöt att lägga ner nätverket då intressen från eleverna saknades. De säger att man på skolan planerar att bygga upp en fadderverksamhet på nytt och att en lärare har fått

timmar i sin tjänst för att bygga upp en fadderverksamhet. Frånvaro har dock gjort att man inte kommit igång med arbetet.

2b. I vilken utsträckning arbetar rektor för en vägledning som ger nyanlända elever en god överblick över fortsatta utbildningsvägar?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns långsiktiga planering av nyanlända elevers studie- och yrkesvägledning och arbetet med att motverka att eleverna gör begränsade val utifrån kön eller social och kulturell bakgrund bedrivs med god kvalitet.

Skolinspektionens utredning

Rektors långsiktiga planering

Granskningen visar att rektorn har en långsiktig planering av nyanlända elevers studie- och yrkesvägledning. S:t Petri skola har en handlingsplan för vägledningen som gäller alla elever på skolan och skolan har därutöver ett årshjul som beskriver bland annat arbetet med vägledning för elever på språkinträdning månad för månad. Årshjulet beskriver särskild information och aktiviteter för elever som på grund av sin ålder inte kan söka till nationella program och därför är aktuella för Komvux eller folkhögskola. Av skolans handlingsplan framgår även hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare och lärare.

Alla intervjuade elever uppger att de har fått vägledning av studie- och yrkesvägledare vid flera tillfällen, både enskilt och i grupp. Några elever som sökt vidare till nationellt program säger att de har fått tillräcklig vägledning inför framtida val, medan någon elev som inte är aktuell för att söka till nationellt program uttrycker att hen behöver mer information om och studier och ansökan till folkhögskola. Studie- och yrkesvägledaren beskriver hur vägledningen genomförs, i enlighet med årshjulet. Hen säger att valperioden till Komvux och folkhögskola ligger i april/maj, så de elever som är aktuella för dessa fortsatta utbildningsvägar har inte fått vägledning ännu utan det ligger senare under våren. Studie- och yrkesvägledaren uppger att vägledarna följer med dessa elever till Vägledningssentrum och att de sedan har individuella vägledningssamtal med eleverna.

När det gäller fördelningen av ansvaret för studie- och yrkesvägledningen säger rektor och biträdande rektorer att studie- och yrkesvägledarna ansvarar för vägledningssamtalen och att lärarna ansvarar för studiebesök och föreläsare. Rektorn säger också att mentorerna för språkintröduktionseleverna är väldigt engagerade och tar ett stort samhällsansvar. Detta framgår av skolans mentorsmanual uppger rektorn. Rektorn och studie- och yrkesvägledaren uppger att vägledarna på skolan ingår i ett arbetslag tillsammans med elevhälsan. Vägledarna deltar också på klass- och rekommendationskonferenser.

Rektor, biträdande rektorer och studie- och yrkesvägledare säger samstämmt att de uppfattar att eleverna får studie- och yrkesvägledning som motsvarar deras behov. Framgångsfaktorer som de lyfter är att studie- och yrkesvägledare på skolan har lång erfarenhet av vägledning även inom vuxenutbildningen samt att studie- och yrkesvägledarna sitter tillsammans med eleverna på språkintröduktion en och en och hjälper dem att fyller i ansökan till fortsatta utbildningsvägar. Både studie- och yrkesvägledaren och rektorerna beskriver att de har ett mycket tätt samarbete och att de har möten tillsammans varje vecka. På dessa möten tar man upp hur vägledarna ligger till i arbetet och tar också upp enskilda elevers behov av vägledning. Biträdande rektorer säger att arbetet med vägledning följs upp i årliga elevenkäter. Rektorn uppger att hon följer upp arbetet med studie- och yrkesvägledning genom de veckovisa mötena, i samband med den årliga lägesrapporten där man ser vart eleverna går vidare, samt vid medarbetarsamtal.

Rektors arbete med att motverka begränsade studieval

Granskningen visar också att rektorn bedriver ett arbete med att motverka att eleverna gör begränsade val utifrån kön eller social och kulturell bakgrund. Av skolans handlingsplan för studie- och yrkesvägledning framgår bland annat att vägledningen ska utmana elevens förställningar om yrken och utbildningar utifrån kön samt kulturell bakgrund och vidga elevens perspektiv om de egna förutsättningarna. Vidare framgår att lärarna ska utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, social och kulturell bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval.

Studie- och yrkesvägledaren säger vid intervjun att vägledarna ställs inför detta hela tiden och att de arbetar med att motverka begränsade studieval i de enskilda vägledningssamtalen med eleverna, vilket ingår i deras profession. Några elever uppger i intervjuer att de på lektionerna pratat om yrken som antingen flest pojkar eller flickor väljer, men säger att de inte har pratat om det med studie- och yrkesvägledaren.

Rektorn och biträdande rektorer säger i intervju att skolans arbete med att motverka begränsade studieval fungerar väl. Rektorn säger att både mentorerna och studie- och yrkesvägledarna arbetar mycket med dessa frågor. Rektorn och biträdande rektorer uppger vidare att genuspedagogerna på skolan har haft utbildningar och workshops för personalen och framöver ska de arbeta med dessa frågor på arbetsplatsträffar, utifrån material som processledarna tagit fram. Genom genuspedagogernas arbete har personalen enligt rektorerna tillräcklig kunskap både om att kön, social och kulturell bakgrund kan begränsa elevernas studieval och hur de kan arbeta för att motverka detta. De biträdande rektorerna säger att de inte systematiskt följer upp elevernas val till fortsatta studier. Vid rekommendationskonferenserna får de dock enligt biträdande rektorer en övergripande bild av hur eleverna på språkinträdning har valt och de kan se att det är mindre likriktat nu och en större spridning. Genusarbetet följs, enligt de biträdande rektorerna, upp i det systematiska kvalitetsarbetet genom årliga elevenkäter som analyseras.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 7 november 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

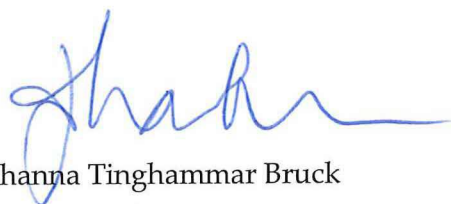
Redogörelsen skickas via e-post, till Skolinspektionen.Lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2017: 7322) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Andrés Brink Pinto

Beslutsfattare

Johanna Tinghammar Bruck

Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Malmö kommun har omkring 330 000 invånare. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ansvarar för den kommunala gymnasieutbildningen, gymnasiesärskola/särvux samt den kommunala vuxenutbildningen. Ansvaret omfattar också skolhälsovård, elevvård, modersmålsundervisning och insatser för elever i behov av särskilt stöd. Förvaltningen leds av gymnasie- och vuxenutbildningsdirektören och det finns tre områdeschefer, varav två ansvarar för varsitt gymnasieområde och en ansvarar för vuxenutbildningen. I kommunen finns ett vägledningscentrum som erbjuder studie- och yrkesvägledning för vuxna Malmöbor. Det finns 14 kommunala gymnasieskolor och 5 kommunala skolor som erbjuder vuxenutbildning i Malmö kommun.

S:t Petri skola är en gymnasieskola som erbjuder utbildning på de nationella programmen naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet samt introduktionsprogrammet språkintröduktion. De elever som går på språkintröduktion på S:t Petri skola är placerade där utifrån att de har en god progression och som har uppnått målen i åk 6 i svenska som andraspråk. Målsättningen är att de ska komma in på nationellt program på gymnasiet. Vid besökstillfället går det 32 elever på språkintröduktion, fördelat på två klasser. En av klasserna har profil naturvetenskap och erbjuder gymnasiematematik. Profilen är sökbar för elever som har ett godkänt betyg i matematik för år 9. Den andra klassen läser mer samhällskunskap.

Bilaga 2: Rättslig reglering mm

1 kap. 4 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

2 kap. 8 § skollagen

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

2 kap. 10 § skollagen

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

2 kap. 29 § skollagen

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

3 kap. 12a § skollagen

Med nyanländ avses i denna lag den som

1. har varit bosatt utomlands,
2. nu är bosatt i landet, och
3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år.

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet.

Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap. 2 §.

4 kap. 3 § skollagen

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 § skollagen

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på skolenhetsnivå. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs.

4 kap. 5 § skollagen

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

15 kap. 2 § skollagen

Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

Utbildningen i gymnasieskolan ska i huvudsak bygga på de kunskaper eleverna fått i grundskolan eller i motsvarande utbildning.

15 kap. 5 § skollagen

Gymnasieskolan ska vara öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år eller, i fall som avses i 36 §, 21 år.

15 kap. 8 § skollagen

Varje kommun ska informera om de nationella programmen samt om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogram och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

17 kap. 3 § skollagen

Utöver vad som gäller för all gymnasieutbildning enligt 15 kap. 2 § är syftet med språkintröduktion att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilken möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning

17 kap. 4 § skollagen

Programinriktat individuellt val ska utformas för en grupp elever. Yrkesintroduktion får utformas för en grupp elever eller för en enskild elev. Övriga introduktionsprogram (t ex språkintröduktion) ska utformas för en enskild elev.

17 kap. 7 § skollagen

Utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

29 kap. 2 § 1 st. och 2 st. 1 och 2 skollagen

Med bosatt i landet avses i denna lag den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481).

Som bosatt i landet ska vid tillämpningen av denna lag anses även den som inte är folkbokförd här men som

1. omfattas av 1 § första stycket eller 1 a § första stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,
2. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716)

29 kap 3 § 1 st. skollagen

De personer som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 1 och 2 har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning eller särskild utbildning för vuxna.

6 kap. 8 § 3 st. gymnasieförordningen

Språkintröduktion får kombineras med kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare och motsvarande utbildning vid folkhögskola enligt 24 kap. skollagen. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy, 11), Skolans värdegrund och uppgifter, Varje skolas utveckling

Skolan ska sträva efter flexibla lösningar för organisation, kursutbud och arbetsformer.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy, 11), 2.1 Kunskaper

Det är skolans ansvar att varje elev som avslutat ett introduktionsprogram har en plan för och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller uppnår en förberedelse för etablering på arbetsmarknaden.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy, 11), 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

Gymnasieskolan ska nära samarbeta med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna

ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet.

Genom att arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behovet av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden har studie- och yrkesvägledning i vid mening stor betydelse. Universitet och högskolor, arbetsförmedlingar, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till skolorna och eleverna.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy, 11), 2.6 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke.

Prop. 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s. 447

Språkintröduktion syftar till att eleven snarast möjligt ska kunna gå vidare i gymnasieskolan eller i annan utbildning.

Skolverkets allmänna råd om Utbildning för nyanlända elever (s. 14) (SKOLFS 2016:2)

I Skolverkets allmänna råd om utbildning för nyanlända elever framhålls att huvudmannen regelbundet bör förvissa sig om att rektorn för en skolenhet har tillräckliga resurser för att leva upp till bestämmelserna om den fortsatta utbildningen för nyanlända elever för att vid behov kunna omfördela resurserna mellan skolenheterna. Huvudmannen bör också ha en långsiktig planering för den fortsatta utbildningen för nyanlända elever, samt skapa rutiner för att följa upp att detta arbete fungerar på skolenheterna och i förekommande fall vidta nödvändiga åtgärder.

Skolverkets allmänna råd om Arbete med studie- och yrkesvägledning. (s. 11 och 32), (SKOLFS 2013:180)

I Skolverkets allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning framhålls att vägledning i vid bemärkelse är all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval (t.ex. praktiska arbetslivserfarenheter, undervisning som rör arbetslivet, studiebesök, utbildningsinformation). Vidare framhålls att nyanlända elever behöver få information om utbildningssystemet, sina möjligheter till studier och arbetsmarknadens kompetenskrav.

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning till Skolinspektionen

Utvecklingsområde 1: Huvudmannen behöver aktivt skapa förutsättningar för strukturerade kontakter mellan språkintröduktion och Komvux. I detta kan till exempel ingå att lämna relevant information om eleverna till mottagande skolenhet
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 2: Rektorn behöver se till att skolan har rutiner och strukturer för att ge eleverna möjlighet att ta del av undervisningen på nationella program och på Komvux, i syfte att underlätta elevernas övergång till dessa fortsatta utbildningsvägar.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 3: Rektorn behöver se till att det ges fler möjligheter till social inkludering mellan elever på språkintröduktion och nationella program.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: